

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Христо Георгиев, редовен преподавател в департамент „Национална и международна сигурност“ – Нов български университет
Област на висше образование: 9.Сигурност и отбрана

Професионално направление: 9.1.Национална сигурност

на представения дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен “доктор” на Рада Смедовска-Тонева, редовен докторант в професионално направление 3.1. Социология, Катедра Социология, Философски факултет, СУ “Св. Климент Охридски”

на тема: „Развитие на институционалните политики за противодействие на организираната престъпност в България 2002-2015 година - проблеми и перспективи“, представен за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Актуалност и значимост на разработвания научен проблем. Обща оценка на достойнствата на дисертационния труд

Със заповед № № РД 38-35 от 17.01.2017 г. на Ректора на СУ „Св.Климент Охридски“ съм определен за член на научно жури по защитата на дисертационния труд на Рада Смедовска-Тонева, редовен докторант в професионално направление 3.1. Социология, Катедра Социология, Философски факултет, СУ “Св. Климент Охридски”. Съгласно общото решение на научното жури следва да представя становище по откритата процедура.

За да обоснова значимостта на изследвания от докторанта проблем ще се позова на една мисъл на Жан Моне , бащата на европейската интеграция: всичко се прави от хората, нищо не оцелява без институциите.

Представеният дисертационен труд анализира несъмнено значим проблем на политиката на държавата и обществото ни от първата четвърт на 21 век. В небогатата българска научна литература по проблемите на организираната престъпност дисертационният труд на г-жа Рада Смедовска има новаторски характер. Такъв съпоставителен анализ, с обобщени критерии и индикатори за оценка на ефективността на институционалните политики не е правен в българската научна литература и затова следва да бъде оценен положително. Въпреки

Въпреки констатациите за комплексността на това явление, преобладават научни публикации на отделни съдържателни аспекти на организираната престъпност, криминологични или юридически анализи, които не дават основа за цялостна оценка на малкото постижения и повечето неудачи в държавната политика за противодействие на организираната престъпност. Въпреки, че докторантката декларира в началото на дисертационния труд, че се ограничава до „институционалния изследователски подход“, то последващия анализ надхвърля това ограничение.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е плод на задълбочена и добросъвестна изследователска дейност на докторант с широки общи и специализирани познания в различни области на знанието- социология, политология, право, национална сигурност, което прави работата интердисциплинарна, неподчинена на каноните на една наука.

Към безспорните положителни страни на композиционното изграждане и методологията на дисертационния труд следва да се добави и положителната оценка на изложението, което съчетава в логическо единство факти, анализи, изводи и препоръки. По този начин докторантката е демонстрирала задълбочено познаване на обекта и предмета на изследване. Стилът на изложение е научен и разбираем, текстът на дисертационния труд коректно ограничава авторските изводи и анализи от използваните текстове на други автори.

Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд. Препоръки към докторанта.

Научните приноси на докторантката могат да бъдат открити и в трите основни направления, изискуеми при оценката на дисертационен труд: новост в науката, обогатяване на съществуващи знания, приложение на научните постижения в практиката.

Авторката успява по убедителен начин да докаже работната си хипотеза, че ефективността на институционалните политики е слаба, разкривайки основните причини за това. Бих препоръчал на докторанта да формулира тезата си в по-синтезиран вид, а не в рамките почти на една страница. Според мен не би следвало в научното твърдение, което се съдържа в увода на дисертационния труд и което следва да се докаже с целия последващ анализ, да бъде заедно с изводите, до които авторът тепърва следва да достигне.

Тъй като основните ми научни интереси за свързани главно правните и институционални аспекти на функционирането на системата на национална сигурност, моите оценки и препоръки са свързани главно със съдържанието на глави 4, 5 и 6. , посветени на институционалните аспекти на функционирането на ДАНС, специализираните звена към МС и МВР и специализираните правораздавателни органи. Оценявайки високо анализите на докторанта, бих искал да направя някои препоръки.

Впечатлението ми от запознаването с тази части от дисертационния труд е , че е в общия баланс на анализа на неефективността на институциите леко е подценено качеството на тяхната правна регулация. Както самата авторка твърди в своя научен труд, институциите съчетават в себе си организационен и регулативен елемент. Именно втората страна на тяхното функциониране е по-слабо застъпена. Институциите, в чиите компетентности са в областта на противодействие на организираната престъпност, са плод на закони от различни поколения регулации и немаловажна причина за неефективността им са различията и противоречията в правната регулация. Институционалните слабости в противодействието на организираната престъпност имат в основата си недостатъчни или недобре формулирани в нормативните актове компетентности на анализирани институции.

Втората ми препоръка е свързана с опита, който съвременните /развити/ държави имат в създаването на т.н. „мрежови структури“ за противодействие по определени значими проблеми на сигурността- организирана престъпност, тероризъм, трафик на хора и оръжие и т.н. Акцентът при мрежовата организация на системите за сигурност е във функционалното обединяване на разузнавателни, контраразузнавателни, правоохранителни и други органи на различни нива по даден проблем, в този модел на организация преобладават не вертикалните, а хоризонталните връзки. Почти всички български закони съдържат бланкетни норми за такова взаимодействие. Едно допълнително усилие на докторанта за сравнителен анализ на държавите в противодействие на организираната престъпност по този модел и формулиране на препоръки би повишило значително практическата стойност на представения научен продукт.

Авторката намира за правилно най-често споделяното виждане за съществуването на ДАНС като „чиста“ контраразузнавателна служба, без да се аргументира причините за споделяното становище. Подобна категоричност не почива на опита на някои от съвременните държави, особено от по-малките, където се

допуска обединяването на контраразузнавателни /информационни/ служби с правоохранителни в една структура и това не е само класическия пример с ФБР.

В светлината на току що приетия Закон за противодействие на тероризма авторката следва да отново да аргументира своето виждане за ДАНС и да отговори на въпроса дали предоставянето на определени полицейски функции на ДАНС без съответния институционален еквивалент я е превърнало отново в „смесена“ структура за сигурност и дали новите правомощия на ДАНС са предвестник на такава тенденция.

Правя тези бележки , защото считам, че преобладаващото негативно отношение към резултатите от дейността на ДАНС, което споделя и докторантката, по принцип е правилно, но акцентирането на нейната неефективност често пъти обслужва други интереси: „обезкръвяването“ на тази институция, недофинансирането или орязването на нейните правомощия цели доказване на нейната ненужност и връщане към старото положение - преминаване на нейните структури и дейности към МВР. Това би ни върнало много назад в институционалното развитие на националната система на сигурност

Заклучение

Представеният за защита докторски труд има характера на завършено научно изследване. С него докторантът демонстрира убедително качествата си на учен-изследовател, който е решил на високо научно равнище значима изследователска задача. Получените научни резултати имат несъмнено приносен характер, което ми дава основание да считам, че дисертационния труд отговаря на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение.

Предвид на гореизложеното с пълна убеденост изразявам напълно положителна оценка на представения от редовен докторант Рада Смедовска дисертационен труд „Развитие на институционалните политики за противодействие на организираната престъпност в България 2002-2015 година - проблеми и перспективи“, и препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на кандидата образователната и научна степен „доктор“.

9. 02.2017 г.

Проф. д-р Христо Георгиев